

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г.С.СКОВОРОДИ**

ТИЩЕНКО АНДРІЙ ГЕОРГІЙОВИЧ

УДК 2-7:279.127(477)

**ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ Й ІНСТИТУАЛІЗАЦІЇ
ХАРИЗМАТИЧНИХ ЦЕРКОВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ
(на прикладі Міжнародного християнського руху «Нове покоління»)**

09.00.11 – релігієзнавство
філософські науки

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філософських наук

Київ – 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у відділі філософії та історії релігії Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України.

Науковий керівник : доктор філософських наук, доцент
ТИТАРЕНКО Віта Володимирівна,
Інститут філософії імені Г.С.Сковороди
НАН України (м. Київ),
ст.н.сп. відділу філософії та історії релігії
Відділення релігієзнавства

Офіційні опоненти : доктор філософських наук, доцент
ПАНЧУК Ірина Іванівна,
Рівненський державний гуманітарний
університет (м.Рівне),
професор кафедри філософії.

кандидат філософських наук, доцент
СПИС Ольга Анатоліївна,
Державний університет інфраструктури
та технологій (м.Київ)
доцент кафедри філософії
та історії науки і техніки.

Захист відбудеться «23» грудня 2020 року о 14-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.161.03 в Інституті філософії імені Г.С.Сковороди НАН України за адресою: 01001, Україна, м. Київ, вул. Трьохсвятительська, 4, к.318.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України за адресою: 01001, Україна, м. Київ, вул. Трьохсвятительська, 4.

Автореферат розіслано «20» листопада 2020 року

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат філософських наук, доцент

О.В.Бучма

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність проблеми. Харизматичний рух є феноменом світового релігійного життя, який зростає з середини ХХ ст., демонструючи здатність до гнучкої трансформації та адаптації відповідно до викликів глобалізованого світу й духовних запитів людини постмодерного постіндустріального суспільства. Будучи генетично пов'язаним з ідеєю персональної автономії та особистісного спасіння, протестантизм у його харизматичному прояві акумулює духовно-раціоналістичні пошуки попередників. Поширюючись у різних країнах світу й на теренах України, харизматичний рух вирізняється прагненням досягнути силою віри економічного успіху в суспільному житті та бажаних соціальних перетворень. Зважаючи на інтенсивність розповсюдження (за офіційною статистикою, станом на 1.01.20 релігійних громад харизматичного напрямку в Україні нараховують 1596 (1571 - на 1.01.19 і 1496 - на 1.01.18), таке релігійне явище потребує постійного моніторингу й наукової рефлексії.

Український харизматизм пройшов складний історичний шлях, у власний спосіб засвоюючи європейські духовні цінності та поєднуючи їх з традиційними цінностями українського народу. В той час, як суспільний вплив традиційних християнських конфесій у світі слабшає, харизматичні Церкви в Україні щорічно збільшуються й демонструють активну соціальну позицію. Актуальності пропонованій темі додає відсутність в українському практичному релігієзнавстві робіт, присвячених процесам інституалізації та входження харизматичних Церков у релігійне поле України.

Харизматизм трансформує не лише релігійні практики, але й переосмислює догматичні положення християнства, зокрема пневматологію та антропологію. Харизматизація християнства, на думку українських релігієзнавців – перманентний процес, базований на християнській доктрині про триєдність Бога, який демонструє тенденцію до розгортання в перспективі. В цьому контексті, неусталеність та постійні трансформації харизматичної доктрини, відсутність догматичних джерел, які б формували чіткий доктринальний мінімум конфесії, роблять її науковий аналіз актуальним завданням як практичного, так і теоретичного релігієзнавства, адже в українській релігієзнавчій літературі, попри наявність потужних досліджень сучасного протестантизму, майже відсутні розвідки проблем харизматизації християнства та харизматичної теології.

База теологічних джерел та літератури харизматичного руху, здебільшого представлена працями англійською, шведською та німецькою мовами та деякими їх перекладами російською, залишається малодоступною для українських дослідників. Разом з тим, вимагає аналітичного дослідження великий корпус релігійних текстів, створений лідерами харизматичних Церков пострадянських країн. На часі введення цього доробку в українське релігієзнавство.

Відтак, тема дисертаційного дослідження актуальна аналітичними та практичними аспектами, має очевидну суспільну актуальність та

прогностичне спрямування. Для здійснення такого дослідження в українському релігієзнавстві існують вагомні теоретичні та методологічні напрацювання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація інтегрована у планову проблематику Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАНУ, зокрема теми: «Інституалізаційні процеси в сучасних релігіях: загальні закономірності та особливості українського контексту» (2012-2014), державний реєстраційний № 0112U008020; «Трансформація функцій релігійних інституцій в процесах суспільних перетворень України» (2015-2016), державний реєстраційний № 0114U007289; «Релігійні ідентичності в контексті культурно-цивілізаційного вибору України» (2017-2019), державний реєстраційний № 0117U002127.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні сутності процесів становлення й інституалізації харизматичних Церков у сучасній Україні, шляхом виявлення специфіки харизматичних доктрин як складової харизматичної теології на етапі її конституювання, та особливостей організаційного устрою харизматичних Церков, зумовлених їх євангелізаційною місією. Дослідження здійснювалося на прикладі Міжнародного християнського руху «Нове покоління» та передбачало розв'язання таких **дослідницьких завдань**:

- проаналізувати світові та вітчизняні харизматичні рухи як предмет теологічної та філософсько-релігієзнавчої рефлексії в сучасному соціо-гуманітарному дискурсі;
- з'ясувати методологічні засади дослідження процесів інституалізації харизматичних Церков України;
- дослідити основні етапи розвитку харизматичного руху на теренах України;
- охарактеризувати основні джерела харизматичної теології та особливості формування догматики харизматичних Церков в Україні;
- здійснити аналіз управлінської структури харизматичних Церков в Україні на прикладі Міжнародного християнського руху «Нове покоління»;
- дослідити соціальну активність Міжнародного християнського руху «Нове покоління» як складової громадянського суспільства в Україні.

Об'єктом дослідження є сучасне харизматичне християнство.

Предметом дослідження – становлення та інституалізація харизматичних Церков в Україні (на прикладі Міжнародного християнського руху «Нове покоління»).

Методи дослідження. Концептуальний базис дослідження складають фундаментальні принципи академічного релігієзнавства: об'єктивність, толерантність, культурологічний, антропологічний, правового забезпечення свободи совісті тощо. Предмет дослідження вимагав міждисциплінарного підходу та полідисциплінарної методології, зокрема включення в його джерельну базу напрацювань не лише наукових (філософія, релігієзнавство, культурологія, соціологія тощо), а й богословських дисциплін (герменевтика, екзегетика, пневматологія, історія християнства).

В дисертації інтегруються такі принципи наукового пошуку як об'єктивність, системність, функціональність, структурність, порівняння, історизм.

Відсутність усталених дефініцій та верифікованих дослідницьких підходів до вивчення феномену харизматичних Церков зумовили складність вибору й різноманітність методів дослідження. Історичний підхід розкриває еволюцію харизматичного християнства та його доктрин в національних соціально-культурних реаліях. Конкретно-історичні методи порівняльного, проблемно-хронологічного, ретроспективного, синхроністичного аналізу уможливили простеження генези та трансформації інституцій харизматів в Україні; періодизацію цього процесу; виявлення тенденцій розвитку харизматичного християнства. Принципи детермінізму, взаємодії зовнішнього і внутрішнього, об'єктивного і суб'єктивного застосовано для визначення взаємозв'язків окремих явищ харизматичного руху, дослідження чинників формування діючих харизматичних Церков та їх інституцій.

Компаративний аналіз дозволив виявити доктринальні зв'язки харизматизму та п'ятидесятництва. Герменевтичний аналіз уможливив виявлення харизматичних інтерпретацій Біблії як основи доктринальних позицій харизматів. До текстів проповідей лідерів харизматичних Церков, їх аудіо- та відеоматеріалів, Інтернет-ресурсів тощо був застосований метод контент-аналізу. Феноменологічний метод та елементи дискурс-аналізу використовувалися при вивченні релігійних практик харизматичних Церков, зокрема Міжнародного християнського руху «Нове покоління».

При конструюванні авторської концепції інституційного розвитку харизматичних Церков в Україні враховано як західний студійний досвід, так і українська протестантська богословська парадигма. Джерельний масив дисертації опрацьовано в культурно-антропологічному прочитанні.

Теоретико-методологічною основою дослідження є праці сучасних вітчизняних релігієзнавців, істориків, соціологів та культурологів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в дисертації вперше у вітчизняному філософсько-релігієзнавчому дискурсі здійснено комплексне дослідження становлення й інституалізації харизматичних Церков у сучасній Україні, виявлено специфіку харизматичних доктрин як основи формування теології харизматичних Церков, з'ясовано інституційні форми та організаційний устрій харизматичних Церков (на прикладі Міжнародного християнського руху «Нове покоління»). Це дозволило обґрунтувати низку положень, що містять елементи наукової новизни й виносяться на захист:

Уперше:

- виявлено ефективність обраної (на основі критичного аналізу філософських і богословських інтерпретацій харизматизму, зважаючи на малодослідженість та відсутність усталеного тлумачення останнього, молодість та динамічність релігійного руху, існуючу суспільну упередженість) дослідницької стратегії case study – емпіричної методології, скерованої на вивчення руху «Нове покоління» як маючої

власну специфіку складової локалізованого у просторово-часовому і соціальному вимірі процесу інституалізації харизматичних громад;

– запропоновано авторську періодизацію розвитку харизматичного руху в Україні: 1 період – 80-ті – кінець 80-х рр. ХХ ст. – «рівайвелістський»: знайомство п'ятидесятників та баптистів з досвідом харизматизму завдяки західним проповідникам (Талліннське пробудження), перші богослужіння «в харизматичному дусі»; 2 період – 90-ті рр. ХХ ст. – початок нульових – «місіонерський»: формування та державна реєстрація харизматичних громад, швидкий їх «горизонтальний» ріст завдяки активному місіонерству, остаточне розмежування з п'ятидесятниками, створення перших харизматичних об'єднань, зменшення закордонних впливів, поява українських пасторів та проповідників, пошук оптимальних організаційних структур; 3 період – приблизно з 2005 р. по сьогодні – «інституалізаційний»: повномасштабна інституалізація українських харизматичних Церков, початок формування власного богослов'я (теологія процвітання, теологія призначення, «Новий світовий порядок» тощо), остаточне формування церковних структур (відділи, служіння), ієрархії священнослужителів, створення власної системи богословської освіти, активна суспільно-політична та соціально-карикативна діяльність;

– доведено, що харизматичний рух в сучасній Україні представлено релігійними організаціями 2-х типів: незалежними (конгрегаціоналістськими) та апостольськими, що відрізняються формами церковної організації та менеджменту, зумовленої різними моделями церковного лідерства. Міжнародний християнський рух «Нове покоління» є апостольським (апостол «Нового Покоління» О. Лєдяєв), за системою церковного управління – єпископальним, за формою організації управління – складним ієрархічним;

– з'ясовано, що спільними принципами існування харизматичних Церков в Україні є: рівайвелізм як прагнення до постійного духовного оновлення і протест проти формалізму у релігійному житті; постійна модернізація, як своєрідна суспільна проекція рівайвелізму, що забезпечує життєздатність Церкви пристосуванням до суспільних змін; постійне кількісне й якісне зростання Церкви, позаяк припинення росту означає стагнацію й загрожує її зникненням; активна участь членів громади у її житті, постійна душпастирська опіка кожного віруючого;

– доведено, що інституалізація Церкви зміщує акцент з теології духовних дарів на практичне богослов'я, що зумовило організаційно-управлінську структуру руху «Нове покоління», оскільки всі види церковної і позацерковної діяльності (професійна, економічна, творча та суспільно-благодійницька) віруючих вважаються служінням Богу і є однаково важливими; зокрема реабілітація десоціалізованих осіб – не лише специфічна форма євангелізації, а й резерв поповнення пастви без прозелітизму;

– констатовано, що нелінійна і фрагментарна теологія харизматичних об'єднань України, зокрема «Нового покоління», формується через поєднання базових протестантських євангельських доктрин з харизматичними практиками. Богословські доктрини харизматів умовно поділено на «загальні», спільні для всіх харизматичних рухів (пневматологія, вчення про Дари Святого Духа, глосолалія, зцілення тощо), та «локальні» – інтерпретації цих доктрин лідерами окремих Церков, які визнаються підпорядкованими їм громадами (концепція «Нового світового порядку»). «Загальному» харизматичному богослов'ю відповідають положення, генетично пов'язані з раннім протестантизмом та класичним п'ятидесятництвом, а «локальному» – автентичні концепції харизматів, які верифікуються відсиланням до Біблії.

Уточнено:

– прогностичне припущення, що богословська концептуалізація досвіду соціальної роботи харизматичних Церков як специфічного напрямку харизматичної євангелізації призведе до формалізації соціальної доктрини харизматичних Церков у певному доктринальному документі.

Отримало подальше обґрунтування:

– положення, що активна соціально-громадянська позиція харизматів в роки незалежності України та створений ними значний соціальний капітал сприяють покращенню їх суспільного іміджу.

Теоретичне значення дослідження полягає в розширенні меж українського релігієзнавства завдяки введенню до наукового фонду значного обсягу матеріалів щодо харизматичних Церков. Отримані узагальнення заповнюють наявні в дослідницькому полі українського релігієзнавства прогалини у розумінні феномену харизматизму, сприяють збагаченню та конкретизації понятійно-категоріального апарату релігієзнавства, стосовно процесів інституалізації харизматичних рухів. Методика дисертаційної роботи, її концептуальні положення та висновки можуть стати основою для подальших філософсько-релігієзнавчих, богословських та соціальних досліджень феномену харизматизму, процесів інституалізації харизматичних рухів, зокрема при побудові їх моделей та теоретичних концепцій розвитку.

Практичне значення отриманих результатів дослідження обумовлюється перспективами застосування його матеріалів у викладанні релігієзнавства, історії релігії, філософії релігії, соціології релігії у світських та конфесійних закладах освіти, зокрема, євангельських теологічних семінаріях. Результати дослідження можуть застосовуватися в релігієзнавчій експертизі, державними органами та конфесійними структурами, зокрема, для вирішення питань, пов'язаних з харизматичними рухами.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою аналітичною роботою. Висновки і положення, що мають наукову новизну, отримані та сформульовані на основі власних досліджень автора. Здобувачем було опубліковано 4 статті у співавторстві: Тищенко А. Г., Титаренко В. В. Конфесійна специфіка сучасного харизматизма в Україні: деякі аспекти соціально-практичного та теологічного виміру.

Современная наука: актуальные проблемы теории и практики. Серия : Познание. – М., 2020. – № 8. – С.112-119 (Особистий внесок: проаналізовано основні тенденції трансформації харизматичної доктрини, визначено суспільний вплив харизматичних Церков та їх соціальну позицію.); Тищенко А. Г., Титаренко В. В. Специфика организационной структуры харизматических церквей в Украине: религиозная рефлексия. – Colloquium-journal № 7 (59). Międzynarodowe czasopismo naukowe. – Warszawa, Polska, 2020. – С. 26-31. (Особистий внесок: визначено спільні принципи діяльності харизматичних Церков в Україні та специфіку внутрішньої структури харизматичних Церков України за системою церковного управління); Тищенко А. Г., Колодний А. М. Харизматичний рух «Нове покоління» / Історія релігії в Україні : у 10-ти т. За ред. проф. А. Колодного / Редколегія : А. Колодний (голова) та ін. // Нові релігії України. Т. 8. – Київ, 2010. – С. 435-450. (Особистий внесок: Проаналізовано передумови формування Міжнародного християнського руху нове покоління та розкрито його конфесійну специфіку); Тищенко А. Г., Титаренко В. В. Основні тенденції формування сучасної харизматичної теології // Авраамічні релігії і Реформація: формування протестантського символу віри й ідеології нової суспільної реформації (європейський й український контекст ідентичності). Матеріали науково-практичної конференції (Галич, 2017 р.) – Галич, 2017. – 366-375. (Особистий внесок: обґрунтовано основні напрямки та чинники впливу на формування сучасної харизматичної теології в Україні).

Апробація результатів дисертації. Положення й результати дисертаційної роботи обговорювались на наукових семінарах та засіданнях Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАНУ й пройшли апробацію на наукових конференціях : Міжнародна наукова конференція «Авраамічні релігії і Реформація: формування протестантського символу віри й ідеології нової суспільної реформації (європейський й український контекст ідентичності)» (Галич, 2017 р.); VI Всеукраїнська наукова конференція «Держава і Церква в новітній історії України» (Полтава, 2017 р.), Всеукраїнська науково-практична конференція «Людина, яка реформує і реформується» (Київ, 2017 р.); «Київські філософські студії» (Київ, 2018 р.); Міжнародна конференція «Релігійна свобода: актуалізація сімейних цінностей» (Київ, 2018 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасні проблеми національно-культурної ідентичності: регіональний вимір» (Полтава, 2020 р.).

Публікації. Концептуальні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження викладені у 14 публікаціях – 6 статтях (2 з яких надруковані у фахових виданнях України, 4 – у закордонних фахових виданнях) та 8 тезах доповідей у збірниках наукових конференцій та наукових журналах.

Структура дисертації визначається метою, завданнями й логікою дослідження. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел і літератури. В першому розділі проаналізовано стан розробки проблеми в науковій та богословській

літературі, визначено теоретико-методологічну базу дослідження; в другому розділі виявлено особливості формування та інституційної структури харизматичних Церков України; третій розділ присвячено аналізу харизматичної євангелізації в її богословському та суспільно-практичному вимірах. Після кожного розділу містяться висновки. Зміст дисертаційного дослідження викладений на 207 сторінках, з них основного тексту – 181 сторінка, список використаних джерел і літератури містить 272 позиції.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет, теоретико-методологічну базу дослідження; сформульовано наукову новизну одержаних результатів, їх теоретичне і практичне значення; наведено дані про апробацію, відображено структуру та обсяг роботи.

У першому розділі **«Теоретико-методологічні основи дослідження процесу інституалізації харизматичних Церков України»** здійснено ретроспективний аналіз основних філософсько-релігієзнавчих та богословських підходів та теоретичних парадигм висвітлення дисертаційної проблематики в науковій літературі, визначено джерельну базу дисертації та методологічні засади дослідження.

У підрозділі 1.1. *«Світові та вітчизняні харизматичні рухи як предмет теологічної та філософсько-релігієзнавчої рефлексії»* виявлено в наявному масиві літератури найбільш верифіковані та валідні дослідження харизматизму, визначено інформаційні лакуни та шляхи їх заповнення. Охарактеризовано основні дослідницькі підходи до процесів інституалізації харизматичних Церков у філософії, соціології, історії, культурології, релігієзнавстві та богослов'ї.

Констатовано, що більшість наукових досліджень харизматизму будуються на модифікації, або критиці класичного визначення харизми М. Вебером. Принциповим для дисертації є поняття рутинізації харизми, яким М. Вебер позначив процес інституалізації й бюрократизації харизматичних рухів.

Проаналізовано конфесійну і наукову літературу, присвячену зв'язкам харизматів з п'ятидесятниками. З'ясовано, що найдетальніше вивчені окремі специфічні аспекти харизматичної теології – пневматологія та глосолалія.

Проаналізовано дослідження регіональних харизматичних спільнот, які розглядаються крізь призму глобалізації та постмодерну. «Нове покоління» - це міжнародний харизматичний рух, який має громади не лише в Україні, але й в ближньому зарубіжжі (Росія, Латвія, Польща тощо), тому до дослідження залучалися російськомовні розвідки.

Констатовано, що покладені в основу дослідницької методології теоретичні узагальнення, представлені науковим доробком співробітників Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАНУ та інших українських дослідників (А.Колодний, О.Бучма, В.Єленський,

П.Павленко, І.Панчук, В.Титаренко, О.Спис, Л.Филипович та ін.). Виявлена тенденція останніх років – поява протестантських дослідників (М. Черенков, Р. Соловій, О. Борноволоков, М. Мокієнко), праці яких поєднують методологічні надбання академічного релігієзнавства й богослов'я. Принциповим для дисертації є доробок лідера «Нового покоління» О. Ледеяєва.

До джерел дисертаційного дослідження включено матеріали емпіричних досліджень автора в церквах «Нове покоління» м. Першотравенськ Дніпропетровської області та Харкова, інших громадах Духовного управління євангельських християн Української християнської церкви «Нове покоління», довгострокових включених спостережень: у недільній школі; Міжнародному біблійному коледжі «Нове покоління»; релігійних заходів харизматів місцевого, регіонального, всеукраїнського й міжнародного рівнів та повсякденного життя віруючих; діяльності закладів Всеукраїнської асоціації реабілітаційних центрів «Нове покоління» (з 2008 р.); інтерв'ю з лідерами та прихожанами церков, співробітниками учбових закладів харизматів та п'ятидесятників (2006-2019 рр.).

У підрозділі 1.2. «*Методологічні засади дослідження процесів інституалізації харизматичних Церков України*» проаналізовано термінологічний апарат дисертації, зокрема поняття «харизма», «харизматичне християнство», «харизматизм», «харизмати» тощо, оскільки відсутні їх усталені визначення. Запропоновано авторську дефініцію понять «теологія харизматичного християнства», «процес інституалізації харизматичних громад в Україні» та визначено маркери останнього.

Окреслено методологічні критерії і методику філософсько-релігієзнавчого аналізу інституалізаційних процесів в українському харизматизмі.

Доведено доцільність застосування принципів, методів та підходів «case studies» (методу ситуаційного аналізу) як загального міжпарадигмального і міждисциплінарного дослідницького підходу. Окреслено переваги кейс-стаді: цілісність наукового дослідження, яке передбачає теоретичне обґрунтування постановки проблемного задання, формування гіпотези, її верифікацію, модифікацію та генерацію нового знання (що повністю відповідає методологічним принципам академічного релігієзнавства); когнітивна цілісність пізнання, виражена у емпіричному (зборі та первинному аналізі даних) і теоретичному (пов'язаному з інтерпретацією результатів) характері дослідження; холістичний підхід, скерований на вивчення цілісного феномену харизматизму, невід'ємного від контексту, дозволяє застосовувати кейс-стаді у дослідженнях складних систем, якою є харизматична релігійність в її регіональних виявах; врахування контекстних факторів дозволяє провести вивчення динаміки інституалізації харизматичних громад, враховуючи зміни релігійного середовища та наслідки впливу на цей процес внутрішніх та зовнішніх факторів; використання результатів досліджень інших вчених для подальших розвідок харизматичного руху в Україні та світі.

У другому розділі «**Особливості формування та інституційної будови харизматичних Церков України**» розглянуто історію формування українських харизматичних об'єднань в контексті розвитку світового

харизматизму, а також особливості організації церковних інституцій та богослужбову практику Міжнародного християнського руху «Нове покоління» в контексті її розбудови та інституалізації.

У підрозділі 2.1. «Основні етапи формування Церкви «Нове покоління» в дискурсі світового та українського харизматичного руху» з'ясовано генезу українського харизматичного руху, зокрема руху «Нове покоління», його місця в світовому харизматизмі, проаналізовано трансформації суспільства, що уможливили швидкий розвиток харизматизму в релігійному полі пострадянської України та зумовили специфіку його доктрин та богослужбової практики.

В контексті дослідницької проблематики актуалізовано три етапи розповсюдження харизматизму у світі («три хвили Святого Духа») та їхню специфіку. Підкреслено чинники поширення та рейтингованості харизматизму. Докладно проаналізовано появу харизматичного руху в Україні наприкінці 1980-х рр. ХХ ст. («Таллінське пробудження»). Виділено аспекти харизматичної проповіді, які вирізняли українських харизматів з баптистського та п'ятидесятницького середовища. Описано виникнення руху «Нове покоління» та діяльність його лідера О. Ледеяєва.

На прикладі громади «Нове покоління» в м. Першотравенську показано етапи церковного будівництва, кризи та складності цього процесу. Доведено, що український харизматизм еволюціонував від маргінального руху в протестантських громадах до створення великих Церков та харизматичних Духовних центрів. Зроблено кількісний та якісний аналіз харизматичних об'єднань України станом на кінець 2019 р. Запропоновано авторську періодизацію історії українського харизматичного руху.

У підрозділі 2.2. «Організаційна структура та богослужбова практика харизматичних Церков України» проаналізовано інституційні форми організаційного устрою Міжнародного християнського руху «Нове покоління».

На основі змістовного аналізу Внутрішнього статуту Міжнародного християнського руху «Нове покоління» виявлено, що принципи його організації є досить демократичними та корелюються з законами України щодо релігійних організацій з одного боку та світовою практикою забезпечення прав людини – з іншого. Висновується, що апостольський харизматичний рух на теологічному рівні принципово має схильність до розколів та безспадкоємності.

Докладно проаналізовано форми культової практики харизматичних громад, зокрема недільного богослужіння та домашніх груп, а також служінь у помісних церквах «Нового покоління»: молитовне служіння, євангелізаційне та місіонерське, музичне; служіння реабілітації; молодіжне, робота з дітьми; служіння Слова, у відповідності із специфікою відділів служінь у помісних церквах – інформаційного; інкаунтер; служіння милосердя; служіння людям похилого віку; тюремного служіння; наметового служіння; спеціальних чоловічого й жіночого служінь; служіння військових капеланів. Розглянуто систему богословської освіти «Нового покоління» та церковні медіа.

У третьому розділі розглянуто **«Богословський та суспільно-практичний виміри харизматичної євангелізації»**, з урахуванням того, що харизматизм Церкви органічно поєднується з її інституційними структурами та соціальною активністю.

У підрозділі 3.1. *«Теологічні концепції Церкви «Нове покоління» у харизматичному дискурсі XXI століття»* зазначено, що автентичні теологічні інтерпретації фундаментальних віроповчальних положень протестантизму, зокрема, класичного п'ятидесятництва, є ознакою харизматизму.

Констатовано, що sacramентальне розуміння харизми у церквах «Нового покоління» базується на специфічному відновленні традицій Апостольської церкви в їх інтерпретації лідерами Церкви. Основу віровчення руху «Нове покоління» складають генеральні об'явлення (надані Богом апостолу О. Ледяєву), які стосуються всього «Нового покоління», формують його теологію, цілі та завдання та особистісних об'явлень, які отримують віруючі щодо власного життя.

Виявлено, що формування харизматичної теології за часом співпадає з інституалізацією харизматичних громад і охоплює всі харизматичні Церкви України. Теологія харизматичних Церков постійно адаптується під соціокультурні, політичні та релігійні запити суспільства, не змінюючи загальнопротестантський доктринальний базис. «Теорія візуалізації», «теологія успіху», «принципи позитивного сповідання» змістили ідеологічний акцент з духовного хрещення п'ятидесятників в бік «теології процвітання».

Проаналізовано доктрини пострадянського харизматичного руху: позитивне сповідання; проголошення; зцілення; процвітання; «насіння віри»; повне Євангеліє; духовна влада; візуалізація («четвертий вимір»). Доктрина зцілення, а особливо концепція «Нового світового порядку» О. Ледяєва, які не лише провокують гострі богословські дискусії, але й формують «суспільний імідж» харизматів – розглянуто детально. Наголошується, що «теологія процвітання» розмежовує харизматів з класичними п'ятидесятниками, які її категорично не сприймають, поєднує догматичні положення раннього протестантизму з імпліцитними елементами певних релігійних практик (магії, шаманізму), а отже, є продуктом постмодерної культури та глобалізації.

В контексті харизматичних інтерпретацій проаналізовано протестантські концепції хрещення Святим Духом. Виокремлено та досліджено три основні змістовні групи текстів, що формують сьогодні український харизматичний теологічний наратив.

У підрозділі 3.2. *«Соціально-політична та каритативна діяльність Церкви «Нове покоління» в громадянському суспільстві України»* визначено основні форми та особливості соціально-євангелізаційної та громадсько-політичної діяльності «Нового покоління», її динаміки й суголосності соціально-політичним процесам в країні загалом та у локальному вимірі м. Першотравенська. Виявлено специфіку соціальної позиції Церкви та визначено її соціальний потенціал у громадянському суспільстві незалежної України.

Проаналізована соціально-євангелізаційна діяльність харизматичних церков, спрямована на проблемні прошарки населення, яка здатна зменшувати напругу у суспільстві, проте неурегульованість механізмів державно-конфесійної взаємодії у цій сфері здатна її створювати.

Наведено результати інтерактивного опитування з теми: «Прогнозування релігійних процесів у сучасній Україні», здійснене Відділенням релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, за сприяння офіційного сайту руху «Нове покоління» в Україні щодо соціального служіння та політичної діяльності харизматів.

Розглянуто основні напрямки соціальної діяльності церкви «Нове покоління»: турбота про сиріт і дітей з неблагополучних сімей; консультації і психологічна допомога (call-центри); допомога людям, залежним від наркотиків й алкоголю; турбота про дітей і підлітків; допомога ув'язненим; турбота про хворих і літніх людей; турбота про знедолених тощо. Підкреслено роль закладів освіти та медіа-ресурсів (зокрема Нового християнського каналу) у цій діяльності. Детально вивчено практичну суспільно-карикативну та громадську діяльність Церкви «Нове покоління» на рівні м. Першотравенськ.

ВИСНОВКИ

Комплексне філософсько-релігієзнавче дослідження інституалізації харизматичних Церков у сучасній Україні (на прикладі Міжнародного християнського руху «Нове покоління») дозволило сформулювати такі висновки:

1. Інформаційна суперечливість, яка виявляється при аналізі джерельної бази дисертації та стану дослідженості проблеми інституалізації українських харизматичних Церков у філософсько-релігієзнавчій та богословській літературі дослідників харизматизму, обумовлена молодістю та динамічністю релігійного руху; недостатньою теоретико-релігієзнавчою дослідженістю харизматизму як нового загальнохристиянського явища, специфічно кристалізованого в українському протестантизмі; існуванням суспільної упередженості щодо харизматичних громад, яка ґрунтується на ототожненні їх з неорелігійними сектами.

2. Стан розробки досліджуваної проблематики зумовив вибір дослідницької стратегії case study, спрямованої на комплексний аналіз релігійного феномену християнського харизматизму на прикладі окремого об'єкту – Міжнародного християнського руху «Нове покоління». Вперше застосована в українському релігієзнавстві для аналізу процесу інституалізації релігійних рухів методологія case study, виявилася найпродуктивнішою щодо вирішення завдань дослідження.

3. Під процесом інституалізації харизматичних громад в Україні в дисертації розуміється процес закріплення релігійних відносин в догматичних нормах Церкви, що формується, вироблення нею формальних правил, санкцій і приписів поведінки, які стають основою для створення, організації та

упорядкування церковних структур, здатних відтворювати харизматичний тип духовних відносин.

4. Історію українського харизматичного руху запропоновано поділити на наступні періоди:

I. Кінець 80-х рр. ХХ ст. – «ривайвелістський», знайомство громад п'ятидесятників та баптистів з досвідом харизматизму завдяки західним проповідникам («Галліннське пробудження»), перші богослужіння «в харизматичному дусі», формування релігійного світогляду О. Ледеяєва.

II. 90-ті роки ХХ ст. – початок нульових – «місіонерський», державна реєстрація харизматичних громад в Україні, швидкий їх «горизонтальний» ріст, завдяки активному місіонерству (проповіді О. Ледеяєва, служіння на стадіонах), остаточне розмежування з п'ятидесятниками, створення перших харизматичних об'єднань, зменшення закордонних впливів, поява українських пасторів та проповідників, пошук оптимального церковного менеджменту, конкуренція з традиційними християнськими конфесіями та критика з їх боку, антисектантський рух.

III. Приблизно з 2005 р. по сьогодні – «інституалізаційний», повномасштабна інституалізація українських харизматичних Церков, початок формування власного харизматичного богослов'я («теологія процвітання», «теологія призначення», «Новий світовий порядок» тощо), остаточне формування церковних структур (відділи, служіння), ієрархії священнослужителів, створення власної системи богословської освіти, активна суспільно-політична позиція та соціально-карикативна діяльність. Церкви, що не інституалізувалися на демократичних засадах, виявилися залежними від авторитету лідерів (Мунтян, Аделаджа), зазнали «кризи довіри до пасторів» і втрачають віруючих.

5. Харизматичний рух в сучасній Україні представлено незалежними (конгрегаціоналістськими) та апостольськими Церквами, моделі церковного лідерства в яких зумовлюють форми управління та церковну організацію. Менеджмент апостольського єпископального Міжнародного християнського руху «Нове покоління» виявився успішним, оскільки вибірною церковною ієрархія є адміністративно й фінансово незалежною від апостола О. Ледеяєва, лідерство якого є символічно-сакралізуючим. Це дає змогу Церкві уникати волюнтаризму та суб'єктивізму апостольських рухів, зберігаючи харизматичне піднесення.

6. Спільними для харизматичних Церков України принципами існування є: ривайвелізм; перманентна модернізація; постійний (кількісний і якісний) ріст церкви; активна участь кожного віруючого у житті громади, його щоденна душпастирська опіка.

7. Інституалізація призвела до зміщення акценту з теології духовних дарів на практичне богослов'я, що зумовило організаційну структуру «Нового покоління». Служінням Богу харизмати вважають не лише церковну діяльність, але й професійну, економічну, творчу та суспільно-благодійну роботу, тому реабілітація десоціалізованих осіб є не тільки однією зі

специфічних форм євангелізаційної діяльності харизматів, а й резервом поповнення пастви, завдяки реінтеграції «проблемних» груп населення.

8. Вживання терміну «теологія» для визначення нарративного дискурсу харизматичних Церков України є передчасним. У богословських текстах руху «Нове покоління» виокремлено змістовні групи текстів, що створюють харизматичний теологічний нарратив. Смысловим ядром харизматичних доктрин є Біблія, маргінальні ж богословські догматичні положення, характерні для харизматичного нарративу, залежать від специфіки кожної Церкви і трансформуються відповідно до потреб віруючих. Богословською основою доктрин харизматів є концепції класичного п'ятидесятництва (зокрема пневматологія), переінтерпретовані з урахуванням духовного досвіду лідерів Церков і практики харизматичного служіння. На формування концепції зцілення та «теології процвітання» вплинув пуританський дискурс кальвінізму. «Дискурс часу» зумовив асиміляцію харизматичним богослов'ям містико-езотеричних та магіко-шаманічних уявлень (пандемонізм), що сформувало специфічні культові практики (екзорцизм), які розглядаються критиками як мотив для віднесення харизматів до НРТ.

9. Специфіка формування харизматичної теології обумовлена зовнішніми (глобалізаційні процеси зумовлюють компілятивність і кліповість харизматичної теології) і внутрішніми (значна диверсифікація харизматичних церков, дисперсність розташування, відсутність єдиного керівного центру, залежність від авторитету пастора / лідера церкви) факторами. Харизматичне богослов'я, що поступово формується, можна умовно поділити на «загальне», спільне для всіх харизматичних рухів (пневматологію, вчення про Дари Святого Духа, глосолалію тощо) та «локальне» – інтерпретації цих доктрин лідерами окремих Церков або харизматичних громад, що визнаються лише їх послідовниками (в русі «Нове покоління» - це концепція «Нового світового порядку»), але поступово верифікуються з відсиланням до Біблії.

10. Для віруючих Церкви «Нове покоління» релігійна практика передбачає суспільну активність, теологічно обґрунтовану концепцією соціального Євангелія, як окремий вид євангелізації. Це зумовлює високу громадянську та соціальну активність харизматичного руху, у порівнянні з аналогічною діяльністю інших християн. Поступово відбувається богословська концептуалізація досвіду харизматичної євангелізації, яка має формалізувати соціальну доктрину харизматів у доктринальному документі.

11. Активна соціальна та громадянська позиція українських харизматичних Церков, створений ними значний соціальний капітал сприяють поступовому покращенню їх суспільного іміджу та руйнації упередженого громадського ставлення.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Тищенко А. Г. Вплив релігійного чинника на соціальні зміни міста (на прикладі впливу діяльності церкви «Нове покоління», м. Першотравенськ Дніпропетровської області). – Релігія та Соціум. Міжнародний часопис. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – №1-2 (29-30). – С. 150-157.
2. Тищенко А. Г. Формирование политической теологии харизматической церкви : реакция на происходящее Colloquium-journal № 13 (37). Międzynarodowe czasopismo naukowe. – Warszawa, Polska, 2019. – С. 78-83.
3. Тищенко А.Г. Формування нової парадигми політичної теології харизматичних церков (на прикладі «Нового покоління»)// «Релігія та соціум» міжнародний часопис. – №1-2 (33-34) – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2019. – С.184-189.
4. Тищенко А. Г., Титаренко В. В. Специфика организационной структуры харизматических церквей в Украине: религиозная рефлексия. – Colloquium-journal № 7 (59). Międzynarodowe czasopismo naukowe. – Warszawa, Polska, 2020. – С. 26-31.
5. Тищенко А. Г., Титаренко В. В. Конфессиональная специфика современного харизматизма в Украине : некоторые аспекты общественно-практического и теологического измерений. Современная наука: актуальные проблемы теории и практики. Серия : Познание. – М., 2020. – № 8. – С.112-119.
6. Tyshchenko Andrii (Kyiv, Ukraine) Main sources of the formation of charismatic theology in Ukraine. – Актуальные научные исследования в современном мире // Журнал – Переяслав, 2020. – Вып. 7(63), ч. 7 – С.95-104.

Публікації в інших виданнях:

7. Тищенко А. Г., Колодний А. М. Харизматичний рух «Нове покоління» / Історія релігії в Україні : у 10-ти т. За ред. проф. А. Колодного / Редколегія : А. Колодний (голова) та ін. // Нові релігії України. Т. 8. – Київ, 2010. – С. 435-450.
8. Тищенко А. Г. Вплив харизматичних рухів на соціально-духовну сферу суспільства (на прикладі «Нового покоління»)// Релігійна свобода. Науковий щорічник – № 19. За загальною редакцією проф. А. Колодного. – К. : УАР, 2015-2016. – С. 167-171.
9. Тищенко А. Г., Титаренко В. В. Основні тенденції формування сучасної харизматичної теології // Авраамічні релігії і Реформація: формування протестантського символу віри й ідеології нової суспільної реформації (європейський й український контекст ідентичності). Матеріали науково-практичної конференції (Галич, 18-19 травня 2017 р.) – Галич, 2017. – 366-375.
10. Тищенко А. Г. Харизматичні церкви в контексті утвердження державно-конфесійних відносин в Україні: проблеми і перспективи // Держава і Церква

в новітній історії України / Збірник наукових статей за матеріалами VI Всеукраїнської наукової конференції «Держава і Церква в новітній історії України» (25-26 жовтня 2017 р.). – Полтава : ПП «Астроя» – 2017. – С. 288-296.

11. Тищенко А. Г. Формування сучасної харизматичної теології: суб'єктивний фактор впливу // Людина, яка реформує і реформується. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 500-літтю Реформації / Відп. ред. Волобуєва С. В. – К. : НТУ, 2017. – С. 59-60.

12. Тищенко А. Г. Проблеми і перспективи розвитку державно-конфесійних відносин в Україні, через призму соціально-євангелізаційної діяльності харизматичних церков. // 25-річчя Української незалежності як історія релігійних свобод і світоглядного плюралізму: державні інституції та релігійні організації в пошуку моделей партнерства / Зб. наук. матеріалів. – К. : Дух і літера, 2017. – С. 402-410.

13. Тищенко А. Г. Локальний вплив релігійного чинника на соціально-культурне середовище міста. // Київські філософські студії: Матеріали наукової конференції (Київ, 17-18 травня 2018 р.): тези доповідей / за заг. ред. проф. Р. О. Додонова. – Київ : Київський ун-т імені Б. Грінченка, 2018. – С. 163-164.

14. Тищенко А. Г. Імплементация християнських сімейних цінностей в харизматичних церквах в Україні (на прикладі церкви «Нове покоління»): релігієзнавчий аналіз». – Релігійна свобода Науковий щорічник № 21. – К., 2018. – С. 60-71.

АНОТАЦІЯ

Тищенко А. Г. Особливості становлення й інституалізації харизматичних Церков у сучасній Україні (на прикладі Міжнародного християнського руху «Нове покоління») – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.11 – релігієзнавство. – Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, Київ, 2020.

У дисертації на прикладі Міжнародного християнського руху «Нове покоління» здійснено філософсько-релігієзнавчий аналіз процесів становлення й інституалізації харизматичних церков у сучасній Україні.

Обґрунтовано наукову доцільність застосування в релігієзнавчому дослідженні процесів інституалізації харизматичних церков методології «case studies» (методу ситуаційного аналізу) як загального міждисциплінарного дослідницького підходу, який дозволив виявити специфіку процесів інституалізації харизматичного руху в Україні, виокремити автентичні риси теології та соціальної доктрини харизматів, які формуються паралельно з організаційним становленням харизматичних Церков.

Запропоновано авторську періодизацію історії українського харизматичного руху: «ривайвелістський», «місіонерський» та «інституалізаційний». Розглянуто форми управління та церковну організацію

харизматичного руху в Україні, представлену незалежними (конгрегаціоналістськими) та апостольськими Церквами, що мають різну модель церковного лідерства та менеджменту.

Виявлено, що в процесі формування теології харизматизму акцент з теології духовних дарів зміщується на практичне богослов'я. Прогнозується, що сучасна богословська концептуалізація харизматичної євангелізації має призвести до формалізації соціальної доктрини харизматичних церков у доктринальному документі.

Висновується, що активна соціальна та громадянська позиція українських харизматичних Церков, створений ними значний соціальний капітал сприяють поступовому покращенню їх суспільного іміджу та руйнації упередженого громадського ставлення.

Ключові слова: міжнародний християнський рух «Нове покоління», харизма, харизмати, інституалізація, структура церкви, харизматична теологія, богословські доктрини, харизматична євангелізація, соціальне служіння церкви.

АННОТАЦІЯ

Тищенко А. Г. Особенности становления и институализации харизматических Церквей в современной Украине (на примере Международного христианского движения «Новое поколение») – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата философских наук по специальности 09.00.11 – религиоведение. – Институт философии имени Г. С. Сковороды НАН Украины, Киев, 2020.

В диссертации на примере Международного христианского движения «Новое поколение» осуществлен философско-религиоведческий анализ процессов становления и институализации харизматических церквей в современной Украине.

Обоснована научная целесообразность применения в религиоведческом исследовании методологии «case studies» (метода ситуационного анализа) как общего междисциплинарного исследовательского подхода, позволяющего выявить специфику процессов институализации харизматического движения в Украине, выделить аутентичные черты теологии и социальной доктрины харизматов, формирующиеся параллельно с организационным становлением харизматических церквей.

Предложена авторская периодизация истории украинского харизматического движения, в которой выделено три периода: «ривайвелистский», «миссионерский» и «институализационный».

Рассмотрены формы управления и церковной организации харизматического движения в Украине, представленного независимыми (конгрегаціоналістськими) и апостольскими Церквами, имеющими разные модели церковного лідерства и менеджмента. Доказано, что в теологии

харизматизма акцент с теологии духовных даров смещается на практическое богословие, определяющее и организационную структуру харизматических церквей. Прогнозируется, что богословская концептуализация социального Евангелия должна привести к формализации социального опыта харизматических церквей в доктринальном документе.

Ключевые слова: международное христианское движение «Новое поколение», харизма, харизматы, институциализация, структура церкви, харизматическая теология, богословские доктрины, харизматическая евангелизация, социальное служение церкви.

SUMMARY

Tyshchenko A. G. – Peculiarities of formation and institutionalization of charismatic churches in modern Ukraine (on the example of the International Christian Movement «New generation») – Manuscript.

Thesis for the degree of Candidate of Philosophy on specialty 09.00.11 – Religious Studies. – G. S. Skovoroda Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, 2020.

In dissertation on the example of the International Christian Movement "New generation" a philosophical religious analysis of establishment and institutionalization of charismatic churches in modern Ukraine is carried out.

Scientific relevance of the use of processes of charismatic churches institutionalization methodology «case studies» (method of situational analysis) in religious research as general interdisciplinary research approach, allowing to educe the specific of processes of institutionalization of charismatic movement in Ukraine, to distinguish the authentic features of theology and social doctrine of charismatic people, formed in parallel with the organizational establishment of charismatic churches was grounded.

Authorial periodization of the history of Ukrainian charismatic movement is offered. It is expedient to divide it into three periods: «revivalist», «missionary» and «institutionalizational».

Forms of management and church organization of the charismatic movement in Ukraine, which is presented by independent (congregational) and apostolic churches, that have a different model of church leadership and management is considered. It is emphasized that management of the apostolic episcopacy International Christian Movement «New generation» is successful, because of the electoral church hierarchy, administratively and financially independent of the apostle Aleksei Ledyayev, whose leadership is symbolic and sacral. It gives the church an opportunity to avoid voluntarism and subjectivism of purely apostolic movements, maintaining charismatic presentation.

General for charismatic churches of Ukraine principles of existence, in particular revivalism, unstoppable modernization, permanent quantitative and

qualitative church growth, active involvement in church life of every believer, his or her daily pastoral counseling, are distinguished.

Theological conceptions of charismatic movement are considered. It is educed that in the process of forming of the charismatic movement theology, the emphasis from the Spiritual Gifts theology is displaced on the practical divinity which predetermines the organizational structure of the «New generation». Charismatic people consider both church and outdoor activities as service to God, in particular, rehabilitation of people with loss of social skills is not only the specific form of evangelistic activity of charismatic movement but also a replacement pool of the churches with believers not due to proselytism, but due to bringing in the «problem» groups of population, who later integrate into society.

Theological narrative of main charismatic associations of Ukraine, is considered. In particular, rich in content groups of texts that form theology narrative are distinguished in theological literature of the «New generation». It is emphasized that theological basis of texts of charismatic movement are conceptions of classic Pentecostal movement (pneumatology, in particular, interpretation the gifts of the Holy Spirit and understanding of glossolalia), redefined in the context of spiritual experience of church leaders and practical experience of charismatic services. The ideas of early protestantism (puritan discourse of Calvinism) have substantially influenced the formation of healing concept and «theology of prosperity». "Discourse of time" has stipulated assimilation of various mysterious esoteric and magical shamanistic beliefs (pandemonism) by charismatic divinity, that formed specific spiritual practices (exorcism) that give grounds for the critics to consider charismatic people as representatives of the New religious school.

The specific features of charismatic theology, conditioned by the row of external (the processes of globalization predetermine its compilativity) and internal factors, are educed. They are considerable diversification and dispersion of charismatic churches, absence of single nerve-center, dependence on the authority of a pastor /leader of the church. Nascent charismatic divinity is conditionally divided into a «common», common for all charismatic movements (pneumatology, studies about Gifts of the Holy Spirit, glossolalia, healing etc.), and «local» the interpretations of these doctrines are made by the leaders of separate churches or charismatic communities that are acknowledged only by their followers (conception of the «New world order» by apostle Aleksei Ledyayev). But gradually they are yield to verifications with a dispatch to Bible as a sacral carrier of truth.

A religious practice of the «New generation" believers, is considered. It specifies theologically reasonable (conception of social Gospel) public activity as from of evangelistic work. It predetermines high public and social activity of charismatic movement, comparing to analogical activity of other Christian flows that have greater possibilities and historical preferences for this purpose in Ukraine. Forms and methods of social work of charismatic churches are reflected. It is well-proven that now theological conceptualization of this direction of charismatic evangelization that must result in formalization of social doctrine of charismatic churches in a doctrine document.

It is concluded, that active social and civil position of Ukrainian charismatic churches and considerable social capital, created by them, assist the gradual improvement of public image and destruction of the preconceived public attitude to charismatic people.

Key words : International Christian Movement «New Generation», charisma, charisms, institutionalization, church structure, charismatic theology, theological doctrines, charismatic evangelization, social service of the church.